SCIENCE
PROBLEMS.UZ

ISSN 2181-1342

Actual problems of social and humanitarian sciences
Актуальные проблемы социальных и гуманитарных наук

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari

10-maxsus son (5-jild)

2025

ISSN: 2181-1342 (Online)
Сайт: https://scienceproblems.uz
DOI: 10.47390/SPR1342V5SI10Y2025

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

TOSHKENT-2025

BOSH MUHARRIR:

Isanova Feruza Tulqinovna

TAHRIR HAY'ATI:

07.00.00- TARIX FANLARI:

Yuldashev Anvar Ergashevich – tarix fanlari doktori, siyosiy fanlar nomzodi, professor;

Mavlanov Uktam Maxmasabirovich – tarix fanlari doktori, professor;

Xazratkulov Abror – tarix fanlari doktori, dotsent;

Tursunov Ravshan Normuratovich – tarix fanlari doktori;

Xolikulov Axmadjon Boymahammatovich – tarix fanlari doktori;

Gabrielyan Sofya Ivanovna – tarix fanlari doktori, dotsent;

Saidov Sarvar Atabullo oʻgʻli – katta ilmiy xodim, Imom Termiziy xalqaro ilmiy-tadqiqot markazi, ilmiy tadqiqotlar boʻlimi.

08.00.00- IQTISODIYOT FANLARI:

Karlibayeva Raya Xojabayevna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Nasirxodjayeva Dilafruz Sabitxanovna – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Ostonokulov Azamat Abdukarimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Arabov Nurali Uralovich – iqtisodiyot fanlari doktori, professor;

Xudoyqulov Sadirdin Karimovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Azizov Sherzod Oʻktamovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent;

Xojayev Azizxon Saidaloxonovich – iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent

Xolov Aktam Xatamovich – iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent;

Shadiyeva Dildora Xamidovna – iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD), dotsent v.b,;

Shakarov Qulmat Ashirovich – iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent,;

Jabborova Charos Aminovna - iqtisodiyot fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD).

09.00.00- FALSAFA FANLARI:

Hakimov Nazar Hakimovich – falsafa fanlari doktori, professor;

Yaxshilikov Joʻraboy – falsafa fanlari doktori, professor;

Gʻaybullayev Otabek Muhammadiyevich – falsafa fanlari doktori, professor;

Saidova Kamola Uskanbayevna – falsafa fanlari doktori;

Hoshimxonov Moʻmin – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Oʻroqova Oysuluv Jamoliddinovna – falsafa fanlari doktori, dotsent;

Nosirxodjayeva Gulnora Abdukaxxarovna – falsafa fanlari nomzodi, dotsent;

Turdiyev Bexruz Sobirovich – falsafa fanlari doktori (DSc), Professor.

10.00.00- FILOLOGIYA FANLARI:

Axmedov Oybek Saporbayevich – filologiya fanlari doktori, professor;

Koʻchimov Shuxrat Norqizilovich – filologiya fanlari doktori, dotsent;

Hasanov Shavkat Ahadovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Baxronova Dilrabo Keldiyorovna – filologiya fanlari doktori, professor;

Mirsanov Gʻaybullo Qulmurodovich – filologiya fanlari doktori, professor;

Salaxutdinova Musharraf Isamutdinovna – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Kuchkarov Raxman Urmanovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent v/b;

Yunusov Mansur Abdullayevich – filologiya fanlari nomzodi;

Saidov Ulugbek Aripovich – filologiya fanlari nomzodi, dotsent;

Qodirova Muqaddas Togʻayevna - filologiya fanlari nomzodi, dotsent.

12.00.00- YURIDIK FANLAR:

Axmedshayeva Mavlyuda Axatovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Muxitdinova Firyuza Abdurashidovna – yuridik fanlar doktori, professor;

Esanova Zamira Normurotovna – yuridik fanlar doktori, professor, Oʻzbekiston Respublikasida xizmat koʻrsatgan yurist;

Hamroqulov Bahodir Mamasharifovich – yuridik fanlar doktori, professor v.b.,;

Zulfiqorov Sherzod Xurramovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Xayitov Xushvaqt Saparbayevich – yuridik fanlar doktori, professor;

Asadov Shavkat Gʻaybullayevich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Ergashev Ikrom Abdurasulovich – yuridik fanlari doktori, professor;

Utemuratov Maxmut Ajimuratovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Saydullayev Shaxzod Alixanovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Hakimov Komil Baxtiyarovich – yuridik fanlar doktori, dotsent;

Yusupov Sardorbek Baxodirovich – yuridik fanlar doktori, professor;

Amirov Zafar Aktamovich – yuridik fanlar doktori (PhD);

Joʻrayev Sherzod Yuldashevich – yuridik fanlar nomzodi, dotsent;

Babadjanov Atabek Davronbekovich – yuridik fanlar nomzodi, professor;

Normatov Bekzod Akrom oʻgʻli — yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori;

Rahmatov Elyor Jumaboyevich — yuridik fanlar nomzodi;

13.00.00- PEDAGOGIKA FANLARI:

Xashimova Dildarxon Urinboyevna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Ibragimova Gulnora Xavazmatovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Zakirova Feruza Maxmudovna – pedagogika fanlari doktori;

Kayumova Nasiba Ashurovna – pedagogika fanlari doktori, professor;

Taylanova Shoxida Zayniyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Jumaniyozova Muhayyo Tojiyevna – pedagogika fanlari doktori, dotsent;

Ibraximov Sanjar Urunbayevich – pedagogika fanlari doktori;

Javliyeva Shaxnoza Baxodirovna – pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD);

Bobomurotova Latofat Elmurodovna — pedagogika fanlari boʻyicha falsafa doktori (PhD).

19.00.00- PSIXOLOGIYA FANLARI:

Karimova Vasila Mamanosirovna – psixologiya fanlari doktori, professor, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti;

Hayitov Oybek Eshboyevich – Jismoniy tarbiya va sport boʻyicha mutaxassislarni qayta tayyorlash va malakasini oshirish instituti, psixologiya fanlari doktori, professor

Umarova Navbahor Shokirovna– psixologiya fanlari doktori, dotsent, Nizomiy nomidagi Toshkent davlat pedagogika universiteti, Amaliy psixologiyasi kafedrasi mudiri;

Atabayeva Nargis Batirovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Shamshetova Anjim Karamaddinovna – psixologiya fanlari doktori, dotsent;

Qodirov Obid Safarovich – psixologiya fanlari doktori (PhD).

22.00.00- SOTSIOLOGIYA FANLARI:

Latipova Nodira Muxtarjanovna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri;

Seitov Azamat Poʻlatovich – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston milliy universiteti;

Sodiqova Shohida Marxaboyevna – sotsiologiya fanlari doktori, professor, Oʻzbekiston xalqaro islom akademiyasi.

23.00.00- SIYOSIY FANLAR

Nazarov Nasriddin Ataqulovich –siyosiy fanlar doktori, falsafa fanlari doktori, professor, Toshkent arxitektura qurilish instituti;

Boʻtayev Usmonjon Xayrullayevich –siyosiy fanlar doktori, dotsent, Oʻzbekiston milliy universiteti kafedra mudiri.

OAK Ro‘yxati

Mazkur jurnal Vazirlar Mahkamasi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi Rayosatining 2022-yil 30-noyabrdagi 327/5-son qarori bilan tarix, iqtisodiyot, falsafa, filologiya, yuridik va pedagogika fanlari bo‘yicha ilmiy darajalar yuzasidan dissertatsiyalar asosiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING
DOLZARB MUAMMOLARI
5-jild, 10-maxsus son (noyabr, 2025). - 450 bet.

MUNDARIJA

07.00.00 – TARIX FANLARI

Ismoilov Ubaydulla Mamat oʻgʻli
SUYIRLITEPA YODGORLIGIDA OLIB BORILGAN ARXEOLOGIK TADQIQOTLAR VA TOPILGAN AYRIM TANGALAR TAHLILI 11-19

Saidboboyeva Gulzora Nematjonovna
OʻZBEKISTON ELEKTR ENERGETIKA SANOATI RIVOJIDA D.P.ROZITNING OʻRNI 20-24

Umarov Sardor Yakubovich
XX ASRNING OXIRI-XXI ASR BOSHIDA GERMANIYA DAVLAT MOLIYASI VA BIRLASHTIRISHNING MOLIYAVIY OQIBATLARI........ 25-31

Eshonkulov Shaxzod Eshkuvatovich
AHOLINING LOKAL-ETNOGRAFIK GURUHLARI VA ULAR BILAN BOGʻLIQ TOPONIMLAR 32-37

Olimov Nodirbek Anvarjon oʻgʻli
QOʻQON XONLIGI ETNIK HOLATIGA OID MAʼLUMOTLAR (“TARIXI SHOHRUXIY” ASARI MISOLIDA) 38-41

Moʻminov Xusanboy Madaminjonovich, Daminova Mashhuraxon
DAVRIY MATBUOT VA UNING JAMIYAT TARAQQIYOTIDAGI OʻRNI........ 42-45

Ahmedov Bahodir Ismailovich
OʻZBEKISTON RESPUBLIKASI ICHKI ISHLAR VAZIRLIGI AKADEMIYASINING TARIXIY BOSQICHLARI 46-55

Ravshanov Mahmud
ALISHER NAVOIYNING ASARLARIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARDAN FOYDALANISH MAHORAT: YECHIMLAR VA ZAMONAVIY YONDASHUV MASALALARI...... 56-59

Asadova Raʼno Baymanovna
OʻZBEKISTON VA HINDISTON OʻRTASIDAGI ILM-FAN HAMKORLIGI TARIXI VA ZAMONAVIY BOSQICHLARI 60-64

Qurbonova Margʻuba
OʻZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TIL SIYOSATI EVOLYUTSIYASI VA MILLIY IDENTITETNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI (1991–2025 YILLAR TAHLILI) 65-68

Kamolova Habiba Muhammadiyevna
SOBIQ SOVET HOKIMIYATI YILLARIDA SHAHRISABZ IQTISODIY INFRATUZILMASIDAGI ZIDDIYATLI OʻZGARISHLAR 69-74

Ergashev Umar Kuziyevich
XIX ASR OXIRI – XX ASR BOSHLARIDA BUXORO AMIRLIGI GʻUZOR BEKLIGI AHOLISI TARIXI (HARDURI ETNOGRAFIK GURUHI MISOLIDA)........ 75-79

Ergashev Akhror
THE FACTORS THAT HAVE LED TO INTERNAL CRISES IN PAKISTAN, AND THE SUBSEQUENT STRENGTHENING OF THE MILITARY'S ROLE IN THE COUNTRY'S POLITICAL LIFE 80-88

Qurbonov Abbos Shonazarovich
SUN'IY INTELLEKT YORDAMIDA ARXIV HUJJATLARINI TAHLIL QILISH:
YANGI TARIXIY YONDASHUVLAR 89-93

Esanova Nilufar
CHET EL INVESTITSIYALARINING O'ZBEKISTON SANOAT SIYOSATIDAGI O'RNI:
XALQARO HAMKORLIK TAJRIBASI ASOSIDA TAHLIL
(QASHQADARYO VILOYATI MISOLIDA) 94-97

Askarxodjayev Yaminxon Muxammedovich
"MAORIF VA O'QUTG'UCHI" JURNALI "MEHNAT MAKTABI NIMA DEMAK?"
MAQOLASIDA O'ZBEKISTON SSRDA AMALIY TA'LIM G'OYASINING DASTLABKI
NAZARIY ASOSLARI (1925-YIL, 1-SONI MISOLIDA) 98-105

Ismatova Zulfizar
O'ZBEK MILLIY KIYIMLARINING TAVSIFI VA TASNIFI 106-114

Abdualimova Durdona Shavkat qizi
G'AZNAVIYLAR QUDRATINING YEMIRILISH NUQTASI 115-125

Xadjamuratova Matlyuba Xoshimovna
YOSHLARNI IJTIMOIY HIMOYA QILISH – TADQIQOTLARNING MUHIM YO'NALISHI 126-129

Elboyeva Shaxnoza
ILMIY RAHBARLIK VA INNOVATSION BOSHQARUVDA
O'ZBEK AYOL OLIMALARINING ROLI 130-134

08.00.00 – IQTISODIYOT FANLARI

Doniyorova Shaxnoza Doniyorovna
O'ZBEKISTON IQTISODIYOTIDA GEOLOGIYA VA YENGIL SANOAT TARMOQLARI
O'RTASIDAGI INTEGRATSIYANING RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI 135-142

Jumaniyazov Nodirbek Odilbek o'g'li
MINTAQA IQTISODIYOTINI BARQAROR RIVOJLANTIRISHDA
SANOAT TARKIBIY O'ZGARISHLARIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR
(XORAZM VILOYATI MISOLIDA) 143-151

Sharipova Gulchehra Farhod qizi
IMPROVING THE PRACTICAL MECHANISM OF EDUCATION QUALITY
MANAGEMENT BASED ON FOREIGN EXPERIENCE:
IN THE CASE OF JAPAN 152-157

Nurmurodov Zafarjon Nurmurod o'g'li
MARKAZIY OSIYO DAVLATLARIDA MAHALLIY BOSHQARUV TIZIMLARIDA SUN'IY
INTELLEKT QO'LLASH TAJRIBASI: O'ZBEKISTON UCHUN XULOSALAR 158-162

Sharopov Nurmuhammad Bobirovich
DAVLAT SIYOSATI VA YASHIL IQTISODIYOT:
SUBSIDIYALAR, SOLIQ VA RAG'BATLAR 163-166

Ibragimov Nodir Nusriddinovich
AGRAR SEKTORNI INNOVATSION RIVOJLANISHNI TA'MINLASHDA EKONOMETRIK
PROGNOZLASH USLUBLARINING TAKOMILLASHTIRILGAN YONDASHUVLARI 167-174

Soxadaliyev Abdurashid Mamadaliyevich
CHORVACHILIK MAHSULOTLARI ISHLAB CHIQARISH HAJMINI OSHIRISHDA BOZOR MEXANIZMLARINI RIVOJLANTIRISH 175-179

09.00.00 – FALSAFA FANLARI

Raupova Ra'no Sohibovna
GLOBALLASHUV VA AXBOROTLASHGAN JAMIYATDA IBN SINO MEROSIDAN FOYDALANISH 180-184

Mamayusupov Umidjon Kurbanovich
JAMIYATNI BOSHQARISHDA ILMIY BASHORATNING METODOLOGIK VA PROGNOSTIK VAZIFALARI 185-189

Ergashev Ozodbek Shavkatovich
YANGI DAVR G'ARB FALSAFASIDA INSON MUAMMOSI 190-194

Alimova Shaxnoza Xamidovna
NOGIRONLIGI BO'LGAN YOSHLARNING JAMIYAT HAYOTIDAGI TO'LAQONLI ISHTIROKI: MUAMMOLAR VA YECHIMLAR 195-205

Tolipov Baxtiyor
YOSHLAR IQTISODIY FAOLLIGINING TARIXIY GENEZISI VA RIVOJLANISH OMILLARI 206-211

Rasulov Azizxon Mukhamadqodirovich
AXBOROT TIZIMLARI, MAHSULOTLARI VA XIZMATLARIDAN AXBOROT BIZNESI MUHITINI YARATISH ASOSLARI 212-218

Abdullayeva Ziyoda Nabiyevna
RAQAMLI JAMIYATDA AXLOQIY ISHONCHNI AVTOMATIK BAHOLASH TIZIMI 219-225

Yekubova Mavluda Iskandarovna
RAQAMLASHGAN JAMIYATDA KOMMUNIKATIV REALLIK VA KOMMUNIKATIV RATSIONALLIK 226-232

Madraximov Atabek Abduraximovich
EKOLOGIK TARBIYA HAMDA BILIM – EKOLOGIK MADANIYAT POYDEVORI 233-238

Рахматов Нуриддин Негкадамович
МЕХАНИЗМ РАЗВИТИЯ ДУХОВНО-НРАВСТВЕННЫХ КАЧЕСТВ В ТВОРЧЕСТВЕ ХУСЕЙНА ВОИЗА КАШИФИ 239-243

Axmedova Dilrabo Sa'dullayevna
YOSHLAR ORASIDA GIYOHVAND MODDALAR VA SPIRTLI ICHIMLIKLARGA QIZIQISHNING IJTIMOIY SABAB VA OQIBATLARI 244-247

Xudoykulov Azamat Beshumovich, Saidov Shomahmud Azamat o'g'li
INSON FALSAFASI 248-252

Baratova Madina Xasanovna
KAMBAG'AL OILA FARZANDLARINING IJTIMOIY FAOLLIGINI TA'MINLASH: INDIVIDUAL VA IJTIMOIY OMILLAR 253-259

Ismoilov Maxamadixon Isroilovich
IQTISODIY ADOLAT VA FAROVONLIK FALSAFASI: ETIK TAMOYILLAR VA IJTIMOIY NOMUTANOSIBLIKLAR TAHLILI 260-269

Obidov Asliddin Shavkatovich
COSMIC UNITY AND MORAL CONSCIOUSNESS: REINTERPRETING FARGHANI'S COSMOLOGY THROUGH CHITTICK'S LENS 270-274

10.00.00 – FILOLOGIYA FANLARI

Kaniyazova Jupargul Orinbayevna
THE RETROSPECTIVE PLOT IN THE SHORT NOVELS OF CH.AITMATOV 275-280

Алиева Эльвина Аметовна, Нуруллаева Дилбар Алиевна
СПОСОБЫ ВЫРАЖЕНИЯ СРАВНЕНИЯ НА ЛЕКСИЧЕСКОМ, СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНОМ И МОРФОЛОГИЧЕСКОМ УРОВНЯХ (НА МАТЕРИАЛЕ РАССКАЗОВ А. И. КУПРИНА) 281-285

Sanaqulova Fayoza
REKLAMA MATNLARIDA METAFORA TURLARI VA YONDOSH HODISALAR..................... 286-289

Ruzibayeva Aziza Kahramanovna
THE THEME OF EXILE AND ALIENATION IN BYRON'S POETRY 290-293

Norqobilova Nigora Uralovna
O'ZBEK VA INGLIZ TILLARIDAGI OLQISH VA QARG'ISH SO'ZLARNING LINGVOMADANIY SHARTLANISHI 294-298

Ahmedova Fayyoza Rashidovna
O'ZBEKISTONDA ICHKI TURIZM RIVOJLANISHINING INFRATUZILMAVIY, RAQAMLI VA SOTSIOMADANIY DRAYVERLARI 299-306

Elmuratova Zamira Khodjamuratovna
SOME PECULARITIES OF ENGLISH, KARAKALPAK AND TURKMEN PROVERBS ABOUT LABOR.. 307-310

12.00.00 – YURIDIK FANLAR

Sultanova Sabohat Alisherovna
FURTHER DEVELOPMENT OF THE INSTITUTE FOR ASSESSMENT OF REGULATORY IMPACT IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AS AN ELEMENT OF "SMART REGULATION" 311-317

Qushboqov Shohrux Xasan o'g'li
JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARINING TURLARI VA ULARNING FUQAROLIK-HUQUQIY MAQOMINING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLARI BORASIDA AYRIM MULOHAZALAR... 318-328

Egamberdiyev Vohidjon Otabekovich
JAZONI IJRO ETISH MUASSASALARIDAN OZOD ETILGAN SHAXSLARNI IJTIMOIY REABILITATSIYA QILISH VA MOSLASHTIRISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH 329-339

Xushvaqtov O'tkir Temirovich
VOYAGA YETMAGANLAR TOMONIDAN SODIR ETILADIGAN JINOYATLAR PROFILAKTIKASI BO'YICHA MILLIY QONUNCHILIK NORMALARI TAHLILI 340-346

Leonid Khvan Borisovich, Zilola Gulimova
THE IMPACT OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN PUBLIC ADMINISTRATION.................... 347-353

Normatova Shirin Abdulnabiyevna
XOTIN-QIZLARGA NISBATAN ZO'RAVONLIKKA QARSHI KURASH BO'YICHA MILLIY QONUNCHILIKDAGI BO'SHLIQLAR TAHLILI 354-362

Каюмова Асаля Султномуродовна
ГРАЖДАНСКО-ПРАВОВЫЕ РЕФОРМЫ В УЗБЕКИСТАНЕ:
ПРАКТИЧЕСКИЕ РЕЗУЛЬТАТЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ 363-368

Abdullayeva Sabohat Asatullo qizi
KRIPTOAKTIVLARGA OID JINOYATLAR VA XALQARO HUQUQIY TARTIBGA SOLISH ... 369-377

Imomniyozov Doniyorbek Baxtiyor oʻgʻli
VIRTUAL MULKNING HUQUQIY REJIMI: SUI GENERIS YONDASHUV 378-392

Amonov Zavqiddin
ISLOM HUQUQIDA MULKIY HUQUQLAR PARADIGMASI 393-400

Saidmuradov Najmiddin Nabijonovich
YUQORI INSTANSIYA SUDLARIDA PROKUROR ISHTIROKINING
JINOYAT-PROTSESSUAL JIHATLARI 401-405

Makhmudjanova Mokhirakhon
ANALYSIS OF INTERNATIONAL EXPERIENCE IN ENSURING GENDER EQUALITY........ 406-411

Нормуродова Азиза Азимжон кизи
СЕКСУАЛЬНОЕ НАСИЛИЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ИЗОБРАЖЕНИЙ:
ПОНЯТИЕ, ФОРМЫ И ПРАВОВЫЕ АСПЕКТЫ 412-418

13.00.00 – PEDAGOGIKA FANLARI

Utkirov Nusrat
BOSHLANGʻICH SINF OʻQUVCHILARIDA HARAKAT SIFATLARINI
RIVOJLANTIRISHDA ZAMONAVIY PEDAGOGIK TEXNOLOGIYALAR VA MUAMMOLI-
MODULLI YONDASHUVLAR 419-424

Jamolova Shahlo Qobilovna
BOʻLAJAK FIZIKA FANI OʻQITUVCHILARINING KASBIY KOMPETENTLIGINI DASTURIY
TAʼLIM VOSITALARIDAN FOYDALANIB RIVOJLANTIRISH METODIKASI
("REAL GAZLAR. MOLEKULALARARO OʻZARO TAʼSIR. REAL GAZLAR.
VAN-DER-VAALS TENGLAMASI" MAVZU MISOLIDA) 425-428

Rasulova Moxidil
TIBBIYOT TAʼLIMI TIZIMIDA FUNDAMENTAL FANLARNI OʻZLASHTIRISHDA TALABALAR
BILIMINI BAHOLASHNING ASOSIY SABABLARI VA DIDAKTIK IMKONIYATLARI 429-438

Ismailov Oybek Abdurasulovich
ANESTEZIOLOGIYA FANINI OʻQITISHDA ENTRUSTABLE PROFESSIONAL
ACTIVITIES (EPA) TEXNOLOGIYASIDAN FOYDALANIB TALABALARGA MALAKAVIY
TAʼLIM BERISH 439-445

Davlatova Nilufar Vosiljonovna
BOʻLAJAK IQTISODCHI MUTAXASSISLARNING KREATIV IQTISODIY FIKRLASHINI
RIVOJLANTIRISHDA PROBLEMALI VA LOYIHALI OʻQITISH TEXNOLOGIYALARI 446-449

SCIENCE PROBLEMS.UZ

Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari
Actual Problems of Humanities and Social Sciences
Volume 5 | Special Issue 10 | 2025
ISSN Online: 2181-1342

Received: 20 October 2025
Accepted: 15 November 2025
Published: 30 November 2025

Article / Original Paper

THE EVOLUTION OF LANGUAGE POLICY IN THE REPUBLIC OF UZBEKISTAN AND THE FORMATION OF NATIONAL IDENTITY (ANALYSIS OF 1991–2025)

Qurbonova Marguba,
Senior Lecturer, Department of History and Social Sciences
University of Economics and Pedagogy, Karshi
E-mail: qurbonova-m@gmail.com

Abstract. This article analyzes the stages of language policy development in the Republic of Uzbekistan after independence, highlighting its legal foundations and practical outcomes. It explores the role of the state language in shaping national identity, preserving cultural heritage, and strengthening social cohesion. The study also examines the evolution of the Uzbek language's status in public administration, education, and media between 1991 and 2025, as well as strategies for preserving the national language amid globalization.

Keywords: Uzbekistan, language policy, state language, national identity, culture, independence, globalization, language reform, cultural heritage, national values.

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA TIL SIYOSATI EVOLYUTSIYASI VA MILLIY IDENTITETNI SHAKLLANTIRISH JARAYONLARI (1991–2025 YILLAR TAHLILI)

Qurbonova Marg'uba,
Iqtisodiyot va pedagogika universiteti
"Tarix va ijtimoiy fanlar" kafedrasi
katta o'qituvchisi, Qarshi

Annotatsiya. Ushbu maqolada O'zbekiston Respublikasida mustaqillikdan so'ng amalga oshirilgan til siyosatining bosqichlari, uning huquqiy asoslari va amaliy natijalari tahlil qilingan. Tadqiqotda til siyosatining milliy identitet, madaniy meros va ijtimoiy birlikni shakllantirishdagi o'rni tarixiy, ijtimoiy va siyosiy kontekstda yoritiladi. Shuningdek, 1991–2025-yillar oralig'ida o'zbek tilining davlat boshqaruvi, ta'lim va ommaviy axborot sohasidagi mavqeyi o'zgarishlari, globallashuv jarayonida milliy tilni asrab-avaylash strategiyalari ilmiy jihatdan tahlil etiladi.

Kalit so'zlar: O'zbekiston, til siyosati, davlat tili, milliy identitet, madaniyat, mustaqillik, globallashuv, til islohoti, madaniy meros, milliy qadriyatlar.

DOI: https://doi.org/10.47390/SPR1342V5SI10Y2025N10

Til – millatni millat qiluvchi, madaniyatni barpo etuvchi va uni avloddan avlodga yetkazuvchi asosiy vositadir. Har qanday mustaqil davlat o'z tili orqali o'zligini anglaydi, tarixini tiklaydi, madaniyatini saqlaydi va milliy g'oyasini shakllantiradi. O'zbekiston 1991-yilda mustaqillikka erishgach, davlat siyosatining ustuvor yo'nalishlaridan biri sifatida til siyosatini milliy manfaatlar asosida shakllantirish zarurati yuzaga keldi. Bu davrda tilni rivojlantirish nafaqat aloqa vositasi sifatida, balki milliy o'zlikni anglash va madaniy merosni asrash vositasi sifatida ham davlat siyosatining ajralmas qismiga aylandi.

Til siyosati har qanday milliy davlatning siyosiy mustaqilligi, madaniy barqarorligi va milliy oʻzligining asosi hisoblanadi. Oʻzbekiston Respublikasida mustaqillik e'lon qilingan 1991-yildan boshlab til siyosati davlat siyosatining muhim yoʻnalishlaridan biri sifatida shakllandi. 1989-yil 21-oktyabrda qabul qilingan "Davlat tili toʻgʻrisida"gi Qonun mustaqillik davrida yanada takomillashtirilib, oʻzbek tilining davlat boshqaruvidagi maqomini mustahkamladi. Shu bilan birga, til siyosati faqat huquqiy asos sifatida emas, balki milliy identitetni shakllantirish, madaniy merosni asrash va global madaniyatda oʻz oʻrnini topish vositasi sifatida ham namoyon boʻldi.

Ushbu tadqiqotda kompleks tarixiy, huquqiy, sotsiologik va tahliliy yondashuvlar qoʻllanildi:

- Tarixiy metod – til siyosatining 1991-yildan hozirgacha boʻlgan bosqichlari ketma-ketlikda tahlil qilindi;
- Qiyosiy tahlil – Oʻzbekistonning til siyosati boshqa postsovet mamlakatlari (Qozogʻiston, Qirgʻiziston) bilan taqqoslandi;
- Huquqiy tahlil – "Davlat tili toʻgʻrisida"gi Qonun, Prezident farmonlari va qarorlari oʻrganildi;
- Sotsiologik yondashuv – Oʻzbekiston jamiyatida tilning ijtimoiy nufuzi va milliy oʻzlik bilan bogʻliqligi tahlil qilindi.

Manba sifatida Oʻzbekiston Respublikasi qonun hujjatlari, Prezident ma'ruzalari, OAV materiallari va ilmiy tadqiqot ishlari (A. Madrahimov, S. Safarov, T. Toʻlaganova, A. Karimov, B. Ahmedov va boshqalar) tahlil etildi.

Har bir mustaqil davlat oʻz milliy manfaatlarini himoya qilish, ijtimoiy birligini ta'minlash va madaniy merosini asrash yoʻlida til siyosatini ustuvor yoʻnalishlardan biri sifatida belgilaydi. Oʻzbekiston Respublikasida 1991-yilda davlat mustaqilligiga erishilgach, davlat tili maqomini mustahkamlash, uning ijtimoiy hayotdagi oʻrnini kengaytirish, madaniy va tarixiy merosni asrashga xizmat qiladigan barqaror til siyosatini shakllantirish dolzarb vazifaga aylandi [1; 18-b].

Til siyosati nafaqat kommunikatsion vosita sifatida tilni tartibga solishga xizmat qiladi, balki milliy oʻzlikni anglash, tarixiy xotirani tiklash, ijtimoiy ong va madaniyatni shakllantirishda strategik ahamiyatga ega boʻlgan kuchli gʻoyaviy mexanizmdir. Ushbu maqolada Oʻzbekiston mustaqillik yillarida olib borilgan til siyosatining asosiy yoʻnalishlari, ularning milliy oʻzlik va madaniyatni asrashdagi oʻrni tarixiy-nazariy yondashuvlar asosida tahlil etiladi[2; 56-b].

1989-yilda "Davlat tili haqida"gi Qonun qabul qilingan boʻlsa-da, aynan 1991-yil — Oʻzbekiston mustaqillikni qoʻlga kiritganidan soʻng bu qonun milliy gʻoya va siyosiy mustaqillik bilan uygʻunlashdi. Mustaqillik yillarida til siyosati millat ruhiyatini tiklash, mustamlakachilik davrida toʻplanib qolgan madaniy va ma'naviy boʻshliqlarni toʻldirishga xizmat qildi. Prezident Islom Karimov ta'kidlaganidek, "Til – bu millatning ruhi, qalbi, tarixidir." Shu bois, davlat tili maqomining huquqiy asoslari mustahkamlandi, rasmiy hujjatlar, qonunchilik, ta'lim, OAV va madaniyat sohalarida oʻzbek tilining ustuvorligi ta'minlandi. Ayniqsa, oʻzbek tilining lotin yozuviga asoslangan yangi alifboga oʻtishi ramziy va amaliy jihatdan mustaqillik timsoli boʻldi [3; 101-b].

Milliy oʻzlik – bu xalqning oʻz tarixiy ildizlarini, madaniy an'analarini, diniy-ma'naviy qadriyatlarini anglash va ularni davom ettirishga boʻlgan ehtiyoji bilan bogʻliq. Til esa bu

qadriyatlarni uzviy holatda saqlovchi vositadir. Oʻzbekiston til siyosatida bu prinsiplar inobatga olinib, ona tilida ta’lim, ilm-fan, ijod va rasmiy muomala madaniyatini shakllantirish boʻyicha keng koʻlamli ishlar amalga oshirildi.

Davlat rahbarlari tomonidan ona tiliga bagʻishlab qabul qilingan qarorlar, farmonlar, har yili 21-oktyabr – Oʻzbek tili bayrami sifatida keng nishonlanayotgani – bularning barchasi til orqali milliy xotirani jonlantirishga xizmat qilmoqda [4; 54-b].

1989-yil 21-oktyabrda “Davlat tili haqida”gi Qonun qabul qilinishi oʻzbek tiliga davlat tili maqomini bergan boʻlsa-da, bu qonunning toʻlaqonli amalga oshirilishi aynan mustaqillik yillarida boshlangan. 1991-yildan boshlab oʻzbek tili mustaqil Oʻzbekistonning siyosiy, ma’naviy va madaniy mustaqilligini ifodalovchi asosiy belgilaridan biriga aylandi. 1995-yilda qabul qilingan Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasining 4-moddasida oʻzbek tili davlat tili sifatida mustahkamlandi. Bu huquqiy asoslar til siyosatini davlat darajasida amalga oshirishga imkon yaratdi. Keyingi yillarda qator farmon va qarorlar orqali til siyosatining amaliy jihatlari chuqurlashtirildi. Jumladan, 2019-yil 21-oktyabrda Prezident farmoni bilan Davlat tilini rivojlantirish departamenti tashkil etildi va 2020–2030-yillarga moʻljallangan Davlat tilini rivojlantirish konsepsiyasi tasdiqlandi [5; 101-b].

Shuningdek, til siyosati orqali tarixiy shaxslar, milliy qahramonlar, xalq dostonlari va qadimiy toponimlar ommalashtirildi. Bu esa tarixiy oʻzlikni shakllantirishga va mustahkamlashga xizmat qildi [6; 11-b].

Bundan tashqari, zamonaviy texnologiyalar, elektron OAV va ijtimoiy tarmoqlarda oʻzbek tilining faol qoʻllanilishi madaniyatni keng ommaga yetkazishda muhim vositaga aylandi [7; 71-b].

Natijalar va muhokama. Oʻzbekiston Respublikasida til siyosatining rivojlanish jarayoni uch asosiy bosqichga boʻlish mumkin:

1-bosqich (1991–2000 yillar): Mustaqillikning dastlabki davrida oʻzbek tilining huquqiy maqomini mustahkamlash bosh maqsad boʻldi. 1995-yilda “Davlat tili toʻgʻrisida”gi Qonun qayta tahrir qilinib, davlat idoralari, ta’lim muassasalari va OAVda oʻzbek tilining ustuvorligi mustahkamlandi.

2-bosqich (2001–2016 yillar): Bu davrda til siyosati madaniy barqarorlikni ta’minlash va milliy qadriyatlarni tiklash bilan bogʻlandi. Oʻzbek tilidagi ilmiy, texnik, huquqiy atamalar yaratish, OAVni oʻzbek tiliga bosqichma-bosqich oʻtkazish ishlari amalga oshirildi.

3-bosqich (2017–2025 yillar): Prezident Shavkat Mirziyoyev rahbarligida til siyosati davlat siyosatining ustuvor yoʻnalishiga aylandi. 2020-yil 21-oktyabrda “Oʻzbek tilining davlat tili sifatidagi nufuzi va mavqeyini tubdan oshirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida”gi farmon qabul qilindi. Bu bosqichda til siyosati raqamli transformatsiya, elektron hukumat, ta’lim va xalqaro aloqalar bilan uygʻunlashtirildi.

Til siyosatining ushbu zamonaviy yoʻnalishlari orqali nafaqat milliy oʻzlik, balki global axborot maydonida oʻzbek tilining mavqeyi mustahkamlanmoqda [8; 62-b].

Oʻzbekiston mustaqillik yillarida olib borilgan til siyosati davlat va jamiyat taraqqiyotining strategik asosiga aylandi. Bu siyosat orqali oʻzbek tili nafaqat rasmiy aloqa vositasi, balki milliy oʻzlik, madaniyat, tarix va ma’naviyatning uzviy qismiga aylandi. Tarixiy tahlillar koʻrsatmoqdaki, til siyosati orqali madaniy barqarorlik, ijtimoiy birlik va gʻoyaviy mustaqillik ta’minlandi [9; 81-b].

Kelgusida ham til siyosatini milliy manfaatlar, zamonaviy texnologiyalar va global kommunikatsiya vositalari bilan uygʻunlashtirgan holda yuritish — Oʻzbekistonning madaniy suverenitetini saqlash va rivojlantirishda hal qiluvchi omil boʻlib qoladi [10; 53-b].

Oʻzbekistonning mustaqillik yillaridagi til siyosati nafaqat rasmiylikni, balki milliy oʻzlikni asrash, tarixiy xotirani jonlantirish va madaniyatni mustahkamlashga qaratilgan kompleks strategiyaga aylandi. Til – siyosiy mustaqillikning ideologik poydevori, jamiyatning maʼnaviy birligi va madaniy barqarorligining asosi sifatida qaraldi. Shu bois, til siyosati faqat filologik emas, balki sotsial-madaniy, siyosiy va strategik yoʻnalishdagi muhim vosita boʻlib qolmoqda. Kelajakda til siyosatini yanada takomillashtirish, uni raqamli dunyo sharoitida rivojlantirish, taʼlim va fan sohalarida chuqur tatbiq etish orqali oʻzbek tilining milliy va xalqaro maydondagi oʻrnini mustahkamlash zarur.

Adabiyotlar/Литература/References:

1. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti Sh.M. Mirziyoyev. “Til — millatning maʼnaviy boyligi, oʻzligini anglash va milliy gʻururning asosidir. Har bir oʻzbekistonlik ona tilini eʼzozlab, uni rivojlantirishga masʼul.” // Mirziyoyev Sh.M. Yangi Oʻzbekiston strategiyasi. – Toshkent: Oʻzbekiston, 2021. – 320 b. (140-bet)
2. Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Kengashi. Oʻzbekiston Respublikasining “Davlat tili haqida”gi Qonuni. – Toshkent: Oʻzbekiston, 1989. – 12 b.
3. Oʻzbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi. – Toshkent: Adolat, 1995. – 84 b.
4. Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti. Oʻzbek tilini rivojlantirish va davlat tilida ish yuritishni takomillashtirish chora-tadbirlari toʻgʻrisida: Prezident farmoni, 2019-yil 21-oktabr, PF–5850-son // *lex.uz*. URL: https://lex.uz/docs/4562785
5. Mahmudov N. Oʻzbek tilining taraqqiyot bosqichlari va zamonaviy ijtimoiy hayotdagi oʻrni // *Oʻzbek tili va adabiyoti*. – 2018. – №3. – B. 15–21.
6. Quronboyev Gʻ. Til siyosati va milliylik masalasi. – Toshkent: Fan, 2016. – 204 b.
7. Sodiqov B. Oʻzbek tilining davlat tili sifatidagi maqomini mustahkamlash muammolari // *Ijtimoiy fanlar*. – 2020. – №1. – B. 30–35.
8. Joʻraev N. Milliy oʻzlik va til: nazariy va amaliy yondashuvlar**.** – Toshkent: Akademnashr, 2017. – 128 b.
9. Fishman J.A. Language and National Identity: Comparative Perspectives**.** – Oxford: Oxford University Press, 2001. – P. 112–130.
10. Turaev B. Milliy madaniyat va til siyosati integratsiyasi // *Til va jamiyat*. – 2021. – №2. – B. 40–46.

SCIENCEPROBLEMS.UZ

IJTIMOIY-GUMANITAR FANLARNING DOLZARB MUAMMOLARI

№ S/10 (5) – 2025

АКТУАЛЬНЫЕ ПРОБЛЕМЫ СОЦИАЛЬНО-ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

ACTUAL PROBLEMS OF HUMANITIES AND SOCIAL SCIENCES

“Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari” elektron jurnali 2020-yil 6-avgust kuni 1368-sonli guvohnoma bilan davlat ro‘yxatiga olingan.

Muassis: “SCIENCEPROBLEMS TEAM” mas’uliyati cheklangan jamiyati

Tahririyat manzili:

100070. Toshkent shahri, Yakkasaroy tumani, Kichik Beshyog‘och ko‘chasi, 70/10-uy. Elektron manzil: scienceproblems.uz@gmail.com

Bog‘lanish uchun telefon:

(99) 602-09-84 (telegram).